

Boniowanie – pochwała tradycji w nowoczesnym wydaniu

Sposobów zdobienia elewacji jest wiele. Mało która jednak może pochwalić się tak długą tradycją, jak boniowanie. Jego historia – sięgająca czasów antycznych i stanowiąca część spuścizny Imperium Rzymskiego – dobitnie pokazuje uniwersalność oraz ponadczasowość tej metody, która z powodzeniem jest stosowana do dzisiaj zarówno w dekorowaniu monumentalnych budowli użyteczności publicznej, jak i prywatnych domów.

Jak wyjaśnia Maciej Iwaniec, Manager Renowacji i Fasady w firmie Baumit: – *Profilowanie za pomocą bonii, czyli spoin, ma na celu podkreślenie układu kamieni lub – w przypadku tynku – naśladowanie go. W zależności od możliwości, stylu i upodobań, boniowana może być cała powierzchnia elewacji, jak również tylko współtworzące ją pojedyncze elementy – na przykład cokoly, naroża ścian, obramowania otworów okiennych i drzwiowych czy podpory w formie filarów. Operując szerokością i głębokością rowków, sposobem wyprofilowania ich krawędzi oraz wykończeniem powierzchni można pokusić się o ciekawe efekty, wykorzystujące zjawisko załamywania się światła i grę światłocieni.*

Szlachetne korzenie

Nie ulega wątpliwości, że boniowanie stanowi jedną z najstarszych i wciąż stosowanych technik zdobienia ścian zewnętrznych wszelkiego rodzaju budowli. Jej historia ma bardzo szlachetne korzenie – jako rozwiązanie wykorzystywane w obiektach budowanych z kamienia, jest znana już od czasów starożytnego Rzymu. W okresie średniowiecza straciła nieco na popularności, by z nadejściem renesansu nastąpiło jej prawdziwe, *nomen omen*, odrodzenie. To właśnie w czasach Leonarda da Vinci i Michała Anioła, którzy zresztą często wykorzystywali boniowanie w swoich projektach architektonicznych, zaczęło ono na powrót święcić triumfy. Wtedy też nastąpiło intensywne rozwinięcie możliwości zastosowania tej metody. Z techniki dekoracyjnego opracowania krawędzi i lica bloków kamiennych, służących jako budulec budynków, murów czy mostów, stała się odrębnym sposobem zdobienia – ornamentem – który zaczęto wykorzystywać również do upiększania otynkowanych ścian konstruowanych z cegły.

To, co w renesansie było postrzegane jako powrót do klasycznych rozwiązań artystycznych ulepszonych o nowe, uproszczone i dostosowane do wykorzystywanych materiałów budowlanych zabiegi, z upływem czasu okazało się być stałym elementem widocznym w architekturze właściwie każdego miasta i kraju Europy oraz obu Ameryk. Przez wieki – aż po dziś dzień –

SIO House – budynek jednorodzinny w Konstancinie-Jeziornie

Fot. Baumit

boniowanie było jednak stosowane przede wszystkim jako metoda zdobienia budynków reprezentacyjnych, zwłaszcza użyteczności publicznej czy arystokratycznych rezydencji.

Tradycja w służbie nowoczesności

RYB House – budynek jednorodzinny w podwarszawskiej miejscowości Zielonki-Wieś

Fot. Baumit

Jak się okazuje, współcześnie – nawet w dobie tak popularnego w architekturze surowego minimalizmu – boniowanie sprawdza się równie dobrze i z sukcesem odnajduje się także w budownictwie mieszkalnym. Świadczą o tym między innymi dwie znakomite realizacje zaprojektowane przez Magdalenę i Macieja Beczaków z pracowni architektonicznej BECZAK / BECZAK / ARCHITEKCI, docenione w prestiżowym konkursie „Fasada Roku”. Zarówno SIO House w Konstancinie-Jeziornie, jak również RYB House w Zielonkach-Wsi to śmiało, zgeometryzowane bryły o elewacjach, których układ podziału stworzony przez spoiny boniowania, przywołuje na myśl „pancerz” chroniący wnętrze. Ciemnografitowy kolor tynku dopełnił tego wrażenia.

Na czym w przypadku tej techniki polega recepta na długowieczność wyjaśnia ekspert firmy Baumit. – *Boniowanie to doskonała metoda zdobienia elewacji obiektów o nowoczesnym, geometrycznym kształcie przede wszystkim dlatego, że podkreśla czystość zarówno linii i kątów, jak również całej bryły. Szczęśliwie dla zwolenników klasycznych rozwiązań, czasy żmudnego obrabiania kamiennych bloków odeszły już w niepamięć. Dzięki nowoczesnym technologiom, które umożliwiły stworzenie profesjonalnych materiałów najwyższej jakości i nieskomplikowanych w obsłudze narzędzi, technikę boniowania można zastosować na każdej otynkowanej powierzchni – tłumaczy.*

Tradycyjne bonie w tynkach wykonywano przy pomocy szablonów, który prowadzono po listwach (łatach), wycinając w świeżej zaprawie, ostateczny kształt. Pola między boniami wypełniano zaprawą, często także fakturowaną, imitując np. ciosy kamienne. W przypadku ocieplanych elewacji, boniowanie wykonuje się w warstwie termoizolacji. Najczęściej wycinana się w materiale termoizolacyjnym bruzdy, w które osadza się profile z tworzywa sztucznego o określonych kształtach. Profile bonii do systemów ociepleń zawsze na rogach muszą mieć perforacje lub trwale zamontowane paski siatki, tak jak w systemowych narożnikach do systemów ociepleń. Perforacja lub siatka powinna być przewiązana na zakładkę z główną siatką zbrojeniową zatopioną w zaprawie klejowo szpachlowej. Takie rozwiązanie-zazbrojenie, zabezpiecza powierzchnie docieplenia przed spękaniem na granicach różnych materiałów.

Innym, nieco prostszym rozwiązaniem, jest tzw. pseudoboniowanie polegające na tworzeniu płytkich „bruzd” w tynku z pomocą naklejanych pasm taśmy malarskiej. Na powierzchni pomalowanej w tych miejscach zaprawy klejowej, taśmy zrywa się po nałożeniu tynku, kiedy jego warstwa jest jeszcze świeża. Dzięki temu powstaje wrażenie głębi, wynikające z grubości nałożonego tynku i gry światłocienia, tak jak w przypadku „prawdziwego” boniowania. Najczęściej na bonie nakłada się tynk barwiony w masie, aby nie malować, co często powoduje zacieki. Dla zwiększenia kontrastu zaleca się miejsca bonii na warstwie klejowo-szpachlowej, pokryć farbą innego koloru.

Przykład projektów SIO House i RYB House pokazuje, że technika ta jako metoda zdobienia elewacji nie musi kojarzyć się wyłącznie z „poważnymi” budynkami sądów czy monumentalnymi gmachami bibliotek i innych obiektów, w przypadku których podkreślenie majestatu i powagi funkcji jest priorytetem. Ze względu na swoje cechy – szlachetną prostotę oraz wizualne uporządkowanie przestrzeni graficznymi liniami i charakterystycznym, ale przy tym plastycznym układem – boniowanie doskonale wpisuje się w wizję współczesnej architektury o czystej, a zarazem wyrazistej oraz funkcjonalnej formie.

www.baumit.com

www.facebook.com/BaumitPolska

Marka **Baumit** powstała w 1988 roku. Należy do austriackiego koncernu Schmid Industrie Holding i jest jednym z najbardziej znanych i cenionych brandów na światowym rynku budowlanym. Oddziały Baumit znajdują się w 27 krajach Europy oraz w Chinach. Od 24 lat firma jest obecna także w Polsce. Szczególnie silną pozycję na polskim rynku materiałów budowlanych, zdobyła w zakresie sprzedaży kompletnych systemów ociepleń budynków, tynków maszynowych (cementowo-wapiennych i gipsowych). Ponadto oferta produktowa Baumit obejmuje m.in. produkty do: układania płytek ceramicznych materiały do renowacji zabytków, a także masy samopoziomujące, jastrychy, wyprawy wierzchnie oraz zaprawy murarskie. Od początku siedzibą spółki jest Wrocław. Działalność podstawową przedsiębiorstwa realizują trzy zakłady produkcyjne: w Pobiedziskach k. Poznania, w Łowiczu oraz w Bełchatowie.